

Цетиње, 8. фебруара

Наша влада је повољно свршила са Св. Римском Столицом једно доста замршено питање.

По смрти незаборављенога архиепископа барског Милиновића остао је упражњен стародревни положај српскога примаса.

Дуго су вођени преговори између наше владе и римске курије око избора погодне личности, која би имала заузети тај положај. Преговори су у својем току избијали и у отворену несугласицу у мишљењима. И једна и друга страна држаху се својих права. Црногорска влада је суревњиво чувала углед своје земље и тражила је да буде поштован смисао уговора, који је наша земља закључила са римском столицом. Уз тврду ријешеност, да се не напусти од права обилежених у закљученом конкордату, на нашој је страни била и добра воља за споразум.

Римска столица изашла је у сусрет жељама наше владе. Она је у овој прилици показала, да се код једне, вјерски толерантне владе, може наћи на одзив само спољношћу и мудрог обазривошћу.

Послије једног Милиновића, који је као високодостојник римске цркве оставио најљепше успомене у Црној Гори, природно је што је наша влада тражила, да на столицу српског примаса сједне лице, за које ће имати гарантiju, да ће ићи стопама својега претходника.

Поглавар римске цркве нашао је кандидата, којег му је са задовољством црногорска влада одобрила.

И тако је изабран од римске курије за барског архиепископа и српског примаса потврђен римокатолички свештеник на Цетињу г. др Нико Добрећић.

Нови српски примас син је Црне Горе. Од дјетињства својега навикао је у своју душу и срце усађивати све што је свето овој земљи. Дobar син своје цркве, он је исто тако и исправан син своје црногорске домовине, коју жарко љуби.

Његовим избором св. римска столица је показала, да љуби мир са Црном Гором и да води рачуна о осјећањима и жељама ове јуначке српске државе, која је у вјерском погледу најтолерантнија.

Топло поздрављамо наменоване нашега Баранина г. др-а Ника Добрећића за барског архиепископа, радујући се, што је то питање наша влада послије дужег труда успјела да сврши корисно по углед Црне Горе.

Цетиње, 8. фебруара

Беоини агитатори доијели су вијест како аустро-српски путници са својом супругом, сад се то на ена једангуде и изјављује, да подвојвода неће није путovati.

Како у Загребу демонстрације једнако трају, то на универзитету и прије рока закључен зимски

семестар, како би се студенти разишли својим кућама и обуставили даље демонстрације.

Турска влада је била запријетана, да ће на своје паровине протјерати све талијанске држављане, али је на протест Немачке сада одстала од тога. Једино је протјерао из Солуна талијански трговачки консул, јер је оптужен ради шпијонаже.

Немачки цар Вилхелм отпутовао је у Киј.

У Турској је издана наредба, да се оснују доброволачке легије, која ће у рату потпомогати активну војску. У легији ће се примати људи од 20-45 г. и све легије морају бити потпуно спремне до марта. Овим легијама управљаће официри, које ће министарство постављати. Легије ће имати оружје, муницију и одијело од државе.

Почетком марта српско новонастао позориште доспало у Сарајево, гдје ће се базирати петнаест дана. Да би поговори гостовање почело што боље у Сарајево је обрађиван паролетни одбор, коме се на челу налази познати српски Ед. Јефтовић.

Са пута Њ. В. Краља Господара

Петроград, 4. фебруара (нарочита депеша). Јуче је Господар цијело јутро примао разне корпорације и отмијене личности. По подне је посетио Исакијевски и Казански Сабор и споменник Александра III. Синоћ у 6 час. нарочитим возом Господар се одвезао са Кијазом Петром у Царско Село на интимну вечеру код Цара. На вечери је била и Царица Марија. Данас Господар полази преко Берлина. Цар ће га дочекати у Царском Селу и с њиме се опростити.

Петроград, 4. фебруара (Корбино) — Њ. В. Краљ кренуо се јутрос у 11¹ сати из Петрограда. На станици су га напратили министар спољних послова, министар унутрашњих дјела, министар војни, градоначелник и велики број великодостојника. Кад је воз дошао у Царско Село, Цар Никола је ушао у воз и најсрдачније се опростио са Његовим Величанством Краљем.

Под насловом „Краљ Никола“ силетско „Наше Јединство“ на уводном мјесту доноси овај чланак о путу Краља Господара:

„Владика Сава Петровић умрије у Петрограду, гдје је тражио помоћи, умрије као за му срце од туге свисну у очају — Насљедник му Петар преко Беча 1782 године путује у Русију, да га за владичку посвете и да помоћи проси, а у Бечу обични руски консул не даје му пасош.

Толико су били незнати, непознати Вође из Дома Петровића оне шаке хероја горштаци — али и они духом велики.

Владика Петар, побожан ка најпобожнији, има за секретара онага католичког Франа Долици. — У доба она.

Залуд и догле толике славне битке над Турцима извојштене, залуд и тада бјеше Црнз Гора светлоники слободе сред сна, мртвила и таме по Балкану, и залуд Велики Бонапарте кушао да Црногорце има у Русији ипак још не бјеше у правој цијени црногорска слава, ни по славни име.

1848 бесмртни песник, Омир српски те почива на Ловћену, владика Петар, болан у Нануљу — на игранци упознаје се заповједником америчког ратног брода.

Заповједник позиваје га сутра на брод, а кад чамац, с владиком у њему, бјеше близу, с брода из тона загрмеше двије савје.

То је први пут да је поздрављен Господар Црне Горе, као владар, од стране силе и први пут од америчке, и то онако, из комплимента.

Педесет година послије император Александар поздравља Кијаза Николу као јединога пријатеља Русије, и редом даље, поред књижевних Ђери као великих књижица у царскоме Петрограду, у Риму је краљица Црногорка.

А послије шездесетри године, лани на Цетињу, Европа је коза честита књази, да је краљ по жељи народа свога.

Владари лично, преко својих најмилијих, или преко преставника и депутата окупиљени су око краља Николе Петровић-Његова наслједника тамо давно од Данина, прије двеста лета, и потомка владике Саве и Петра светитеља, који је наошн питао за Русију.

След, али чин, одмакао добом, а млад у срцу, пошто је годинама оружјем својим и својих Црногораца развијено име мале Црне Горе по свем свијету закићено, и кад је пером Црној Гори рекао славу у корнице историје, што у мирно доба не могао сабљом, и кад је увео земљу о аренам држава правних и неправних, обожавањ од свога народа, цијењен гдје је људи, поштован од владара; ради вјерности и хариности славенски љубљен од цара рускога, а рад хариности и деаности поштован од нашега Монарха узвишени, тако витешка, толико деанна — краљ Никола, шћиме његови Црногорци, доживијете и сада о чему било би смисло и снјевати, да није јавна, а истина је жива.

Није освојио пространих земаља, ни у својој открио руднике злата и драгуља. Велике ли ствари, што је подвостручно Црну Гору, па да је онолику и пет пута проширио!

Нема она ни данас по милиона душа, нема ни данас богатства, буџет јој колико у којегат повећегат свијетског града.

Па одакле изиђе оволика слава, на чему почива ова знаменитост оне мале, на свијету најмање краљевине и њезина краља?

Из груди и са чела црногорских око Господара њих достојни, као што су они њега.

Јунак и песник, тржавник и филозоф, Фридрих Велики можда му једини ратни, и ако га је престигнуо: на сабљу и на перу.

Фридрих кује стихове краљ Никола пева дивне pjesме, Фридрих вас за слободу тако у Пољску зајига нож, да је дробит, Никола остао вјечни слобода витез без даге.

Велика ума, без велика имање, око себе окупила Змаје, Костице, Боготице, Милиновиће, Зоре, Павловиће, Томасовиће, Сундечиће, . . . и остале што може и колико може више умника и значајника. Фини и складне проијне на завиднике, с јакима поносити, с простима умикан, велика ума, срца хришћанскога, идеја бистрих, дубоких, вас за правду да се једнако кроји свима, и да је укоријени и пред најнижу колибу сеопчета најпростијегат, краљ који свакоме поданику пушта да му приступи у свако доба и слободно рече штогод мисли, па да и он каже свакоме и свима било чије пороке или врлине, поштоватељ и пријатељ за-служника, и њихов заштитник, те их свима за примјер наноси, себи своје, да им нијену подиже кад би их други, јер су стари, заборављали, е се мијењају времена; у ова доба без идеала први свештеник на олтару Идеала отаџбине. — Краљ Никола нема равна у српскоме племену на Балкану, јер ни већегат од њега карактера нема да привлачи, и чига би се савјест из велике душе, задахнуте великом идејом, уздизала до онога идеала . . . „Онамо! Онамо!“

Ето гдје је извор невиђени откле славу црни, и одакле је славом обасуо Себе, Дом, Црну Гору, Црногорце.

Што је на Саламини и Термопилама било писано грчкога Парсијанцима, на Грахову је и на Вучић Долу српски уклесано опат Азијатима.

Оданије, прокрчио је пут Идеји Краљ Никола, на онамо, „за брда она“.

Мир?

Сад се опет чује одасвуда: мир, па мир!

Али историја учи, да ненадно долазе велики догађаји. Мир?

Ко га јамчи у Стамбоду, ко у Мафедонији, ко у Скендерији?

Па и да би, највише примирје...

За колико?

А Црна Гора је за увјек справна. Себи је чак и срећу обезбједила — ако је правило да је срећа великих армија. Краљ најмање краљевине, и маршал је највећегат царства.

Црна Гора чека, а чека своје право и врлине своје, на онамо, гдје је робља, да га васкревава духом од слободе.

А кад завјет буде испуњен Цетиње се земаља првога јој краља, титулом, послије Душана њему најдостојнијом, да му је историја за вјекове храни: Никола Велики; сјетбице се када народ Црногорски једном буде што има бити: велик по својем краљу данашњем, пред чијим ликом — хмишће у онима покољена извјесни завидници главе покуњене, ко виновници у одијелу поканика“.

Борба Албиона и Германије

— Два велика такмаца на мору

Немачка и Велика Британија су два велика и јуна такмаца око превласти на мору. И једна и друга се кољу као жути мрави и дуго се боре међу собом чиги ће престиг бити већи и ко ће што више утицати на свијетску трговину. У том такмичењу толико су далеко отишле, да се с дана у дан све више наоружавају и једна противну друге истунају, да већ приврсти озбиљна опасност да дођу и до отворена сукоба.

Истина, у најновије вријеме и на једној и на другој страни увидијело се да то не води ни једну ни другу добру, те су стали да раде на измирењу њихову и прекиду ове јучне утакмице, али као да ће то бити празне жеље. Ни једна ни друга, ма дошло и до привидна споразума, неће престати да раде појачано, на утакмици, пошто ни једна ни друга нити жеље нити хоће свом ривалу да дозволе надмоћ. Толика је међу њима нетрпељивост!

То се видјело најбоље приликом рјешавања мароканског питања.

Код немачко француског спора ради Марока Француска је дала само име, у истину је за њом стајала Велика Британија и само под енглеском пријетњом Немачка је понустила. Очито су то све пошљедице донје спољне политике немачких државних канцелара. Као по неком програму Немачка је одбијала Енглеску, која има само једну девизу да буде независна а у исто вријеме да има добре пријатеље на континенту. Чемберлен је као добар трговац хтио учинити посао са Немачком, ну његове су понуде биле одбијене. У мароканском питању Енглеска се хтјела погодити са Немачком ради афричких посјела, а Немачка је свјесно ту погодбу одбила. На далеком истоку наптерала је Енглеску у сентенту са Русијом а ради трговачке премоћи у Африци приближила се Енглеска Француској. У анексионај кризи поставила је два војна збора на руску границу, ма да није било то пријека нужада, и ма да те то Енглеска врло нетактично схватила.

Ове неке погрешке немачке спољне политике учињене према Енглеској датирају још кад је у Енглеској владала краљица Викторија. Краљ Едуард одлучио се, како год му је устав то бранио, на другу политику. Он је пошао за изолацијом Немачке на континенту. И од онога доба почињу грозничава наоружања. Наоружавала се Немачка додуше већ прије, али већином само своју копнену војску. Ну од кад је Немачка увидјела куда смјера политика држава, које су у тројном савезу, почела је да наоружава своју морнарицу, хоћеи досегнути својим бродовљем прве двије трећине енглескога бродовља. Енглеска је на то одговорила изјавом да се енглеска морнарица мора конзеквентно одржати на дванадуга тако великом нивоу као што је највећа морнарица једне континенталне државе. Немачка се међутим није дада потиснути и све више је умножавала своју морнарицу. Енглеска је ту узела начело да ће за сваки немачки брод, који се почне градити, она изградити два таква брода. Ово лицитирање ко ће више мора имати своје границе у једној и другој држави како год биле оне трговачки и индустријски развијене.

Те су границе у пореској снази обичу народа. Порези су у обичн земаља силно порасли. Енглески унионисти упиру се о заштитну царину само ради тога што мисле тиме наслједом добити толико новца, да ће моћи изненада наткринити немачку морнарицу и онда провоинарајући политички конфликт понизити Немачку без капи крви, и за неколико деценија а можда и читаво стољеће себи поновно осигурати господство на мору. На срећу енглеског народа ова погн-

тика нема никаквог изгледа. На срећу је то и њемачког народа, јер Енглези су сви ultima ratione ипак практични у издавању новца.

Међутим Њемачка не мирује. Она сада хоће да сагради уз два већ јака и постојећа брода трећи свој брод и то уз петогодишње инвестиције од 100 милиона марака, од којих по пола иде на организовање већ постојеће морнарице и израде трећег брода као и на повећање војске.

Њемачка је изабрала за ову законску основу најнезгоднији час, пошто је њемачки рајхстаг сасвим промијенио свој изглед. У рајхстаг су дошле странке, које перхоресцирају не толико наоружавање и спрему њемачког народа, колико посвео-троне своје новца, које се бацају у бродове и у војску, и то поименце с погледом на покриће војних и морнаричких трошкова. Странке су те више заузете за то, да се дође до што трајнијег споразума са Енглеском, да се избјегне свака оваква утакмича у наоружавању. Ну пријашња огромна већина њемачког рајхстага, а на челу јој сам бар Вилхелм, иде за једном шовинистичком и експанзивном политиком. Ова потоња политика хоће да учини од Њемачке поморску снагу. Ако се баци око на саму карту Њемачке, виде се сва опасност ове политике. Њемачка је претежно континентална држава, па је читав њезина снага била од вајкада континентална. И позиција њезина уза сву пространост њемачких колонија није подесна за развитак поморске снаге, јер нема слободан пролаз у широко отворено море, као Енглеска.

Уза све то Њемачка је постигла сјајне успјехе својом мрнарницом, али свакако не такву снагу као Енглеска, која је конзеквентно онамо од половине осамнаестог столјећа прерала своју спољну политику у ток поморске силе. Труд је Њемачке дакле узалудан и све кад би у евентуалном оружаном конфликту Њемачка изнијела делимичну какву побједу. Данас у рату нема скоро ни побјеђених ни побјеђених. Пораз се састоји у посвеманјој депресији економских прилика након рата. Најбољи примјер за то је Јапан. Поврх тога Њемци нијесу рођени поморци, а борба између Албона и Германије биће на мору. И самој Енглеској већ недостатај приморских наоружаних сила а од куда ће их тек Њемачка добавити. Сами бродови не одлучују. Уза све те одлучне и по све објективне аргументе, Њемачке влада ће ипак подијети законски предлог о умножењу мрнарнице и војске. Он ће бити свакако и примљен. Ну мише је по сигурно, да ће насти предлог ради покрива тих трошкова и тако ће Њемачка бити принуђена да својим држањем према Енглеској оконча тај опасни ривалитет, који ни једну ни другу никаквом добру не води.

Акција Талијана у Триполису

— Најновији планови Италије —

Главни заповједник талијанске војске у Триполису генерал Канева враћа се понова на ратно поприште. Он је у Риму реферисао о стању на бојном пољу и досадањој акцији талијанске војске у анектираним земљама и добио је нове инструкције за будући рад. Из писанја

талијанских листова види се, да ће талијанска војска још одмах по повратку генерала Канева предузети енергичну акцију и да ће са афричких обала и лука повести широку ацију ради продирања у унутрашњост земље, као што ће и њена флота одлучно да истуни.

Као што увјеравају, талијанска флота стоји спремна и подијелиће се на двоје. Једна половина предузеће акцију у Јејејском Мору, а друга у Јадранском Мору. Како је турска флота према њој и сувише слаба, то ће талијанска флота имати отворене руке за своју акцију; она ће моћи несметано да врши напад на западну обалу Турске у Јадранском Мору, а још лакше да оперира у Јејејском Мору, захватајући и Дарданеле.

Како Турска нема никакве везе са Триполисом, очекује се да ће талијанска акција и на копну бити успјешна, јер ће моћи лако да изађе на крај са отпором становништва, које ни у ком случају не може из Турске добити никакве помоћи.

Овом ујурбаном акцијом, коју намјерава сада Италија да предузме, сматра се, да Италија иде на то, да принуди Турке на мир, при чему ће посредовати и стране силе, којима ће и њихови интереси налагати да се рат у Триполису што прије оконча. Акција талијанске флоте нагнаће велике силе да се лаге посредовања и да се заузму за мир, јер ће њоме њихови интереси бити угрожени. И акцијом у Јадранском Мору наћи ће се погођена Аустрија и она ће учинити све, да се само та опасност отклони. Зато ће од своје стране врло радо чинити све, да Турску склопи на мир и попустиће. То јој је у властитом интересу, као што и великим силама њихови интереси налагају, да се не развија никаква акција талијанске флоте у Јејејском Мору, пошто би она била од огромне штете по њих и њихов трговачки промет с Истоком. Он би био у том случају потпуно уништен. Зато ће и велике силе настојавати, да учине све само да не страдају њихови трговачки интереси, па ма и принуђавати Турску да се помири са судбином, признавајући право Италији на Триполис и Тиренању.

Из свега овога види се, да одлучна акција талијанске војске, која ће настати кроз врло кратко вријеме, не иде толико за продирањем Италије у Триполису колико за тим, да одлучним нападом на тјера Турску на уступ и попуштање, како би се и цео овај рат по брзо користио, успјешно и брзо окончао.

Уколико су ови планови и изводљиви, то ће показати наскоро вријеме.

Португал пред заплетима

— Нова република у опасности —

Од како је у Португалу извршен преврат и монархија претворена у републику, у Португалу никако мира нема. Час се буне провинције републике, час становништво ради економских побуда. То тако иде с дана у дан, те се нова република налази на стакленим ногама.

Али као да се сада налази пред опасним заплетима, који могу врло кобно бити по њу. Та је опасност у толико већа што долази с двије стране: од монархиста, који се спремају на одсудан ко-

ПОДЛИСТАК

ДВА СУСРЕТА

— Иван Остоберски —

Једне пролетње, доста вруће ноћи, последње сунчане дневне часке, надох да се мало прошетам Женевој, посетим њених боравишта пошких студената и милионара. Волио сам да гуљам по њеним женеваким улицама, уз дивно језеро, по бањарама и вртовицама. Од Курела на до врата Мон-Рене, била ми је најомиљенија пешта. Ту се пружао крајски булевар. С једне стране дижу се дивни хотели и с друге гренили тихо и бистро жепавско језеро, по њој плоче дивни чајини, између којих се провијале бијеле роде и галерије. Тамо, преко језера, далеко се бржељак Сатон, а далеко преко његог наизу се врхове гористах Алпи с вјешитим снјегом. И те ноћи као обично унутих се тим омиљеним металитетом. Ноћ бјегаше дивна, тихи поштаран с језера разговоре мисли од дрвета до дрвета и као војни и мека рука милосане вруће ми често и загрљане образе. Мисли се ласано преташе кроз јата небројаних звјездина, које се одлеђају у мјрном и тихом језеру. Занесен ланетом дивне ноћи, корачах ласано дивним металитетом. И уморен спустих се на једну клупу, да се одморим. Осрнух неку меланхолију, неку праз-

нину у мојој души, а у моме срцу пробуди се жеља за уживањем, за ведењем и нехотично дубок уздах подиже моје мисли и жудне груди. Јагаши ход окрену моју пажњу. Женева једна навије покрај мене и подстаче моју крв. Пошто се прошета, пролазећи неколика пут крај мене, ухватила мене постоде.

Добро је, помислих у себи, и устадох. Придизнух јој се, екадох учтиво мешир и назвах јој добро вече.

— Добар вече, одговори она и осмјехну се.

— Желите ли се одморити? — ухватила показујући јој клупу.

— Драге воље, јаво сам уморна — одговори неопозната и спусте се на сједиште понудивши ми руком мјесто.

— Веома крајна ноћ! — мислих ја (пошто јој сједох уз десно колено), јер чим друштво нијесам зано отпочети разговор. Уосталом то је постала уобичајена тема које се драге већинам оми што ступају прилику у разговор. Та тема је већ усвојена тако, да она служи као неки камен темељац на ком ће се отпочети зидане даљег разговора и уписивања.

— Веома крајна — одговори она, — ја јако волим пролетње ноћи и природу, а ви?

— Ја их обожавам, одговорих.

— Е, баш ми је драго што сам нашла на једног господина, који директно моје симпатије прела ноћи и природи.

рак и од оних, који су ново стање највише подржавали.

Монархисти спремају да изврше насилно преврат и да поврате монархију, а карбонари да свргну истакнуге републиканске вође.

О томе „Berliner Tageblatt“ има од свог дописника из Лисабона опширан извјештај и ако се суди по томе што се ту износи, опасност је на прагу.

Влада је открила све организације и припреме за повраћај португалске монархије. Није још утврђено, да ли су монархисти хтели да дигну на пријесто екскраља Емануела или дом Мингела од Браганце. Радничко удружење у Лисабону имало је пододборе у сваком граду цијелог Португала. До сада је откривено двадесет и пет оваких пододбора. Сваки је имао читави мали арсенал. Власти су заплениле на хиљаде аутоматских пиштоља, пушака и сиљну муницију. Запленијено је 3.500 динамитних бомба различите величине. Међутим главна неприлика владе није у овим намјерама монархиста већ у спору који је настао међу републиканцима.

Владина је странка дошла у отворен сукоб са политичким тајним друштвом т. зв. „Carbonários“, јер су се чланови друштва дигли против политичких вођа, т. ј. радикалних републиканца Алмеида, Алфонса Косте и Брита Камаха, захтевајући, да се свргну „Carbonários“ веле, да су ова вође прије револуције радницима свашта обећали, а сада од тога свега ништа не испуњају. За то желе републику са другим елементима. Владајући политичари признају заслуге карбонара, али веле, да сада није могуће овај тероризам признавати. За то су позвани карбонари, да изаду све своје оружје и бомбе. Но ови пеће то да учине. У самом Лисабону има их око 50.000. Влада је у несприци, јер конфликт са карбонарима значи отворени грађански рат. Осим тога и међу војском и морнарицом имају карбонари своје чланове. До сада је ухањено 5000 турбулентних карбонара.

Као што се види, Португал не очекује ни мало ружичасту будућност.

Прилике у Н. Санџаку.

— Стање Срба све на горе иде —

Сјеница, 25. јануара.

Одавно се није у политичкој мјери манифестовала народна солидарност у истицању неспосног стања, које од по дужег времена влада у овом крају: да цео је народ бугао и етоничком изолационошћу сасио све што му је било крв, турско оморелих али-канима, намјера, да и морално и материјално опусте, би за ми какав рад у извојенику својих права. Народ је сасио све своје, св уопште, као нешто што се свако дано дешава и већ му је прешло у навику да то све сноси; али питање своје чести, свога образа и у најстрашљивије доба турске самовоље остало је као нешто свето, неарисковено.

Данас се дошло вријеме, да наш неспосни народ својим очима гледа, како му се и на овај једини остатак његовог блага врше насиља.

У непосредној близини Сјенице постоји село Вава. Између најчистијих кућа на-

Подијелио бих ја са таквом лепотицом као што сте ви и највеће зло...

— Ха! ха! ха! — мислија се она и смјешећи се ухвати ме: — Шта, зар ви нисте да сам лијена?

— Јаво да не називам, госпоњице! И не само ја, него свако, ко има очи и ко разумје лепоту, биће дога мишљена.

— Господине, ви сте велики ђавољан, врло сте дјепорек, а да ли тако мислите, Бог ће знати. По ипак ви сте ми симпатични.

— Хајда на комплименту. — одговорих.

А ово је зашта све овако. Уосталом овако и бити мора, јер лепота ништа не губи својих права на срце.

— Тако је... а ваше име молим вас...

— Јест, ја сам странац, госпоњице.

— На које земље?

— На једно од најмањих и највећих земаља европских.

— О, то је затонетан одговор! Значи, да ми не желите казати каку домовину а још мање ваше име и занимање?

— Моје име је Иван Остоберски, а по занимању сам студент, госпоњице.

— Остоберски... понови она, — ви сте докле Полак?

— Полак, госпоњице, погледати сте.

— Е сад разумијем ваш одговор. На једно од најмањих и највећих земаља европских! То значи, да упоређујете нешто велику

зали се и кућа Лазара Гемаљевића чувена са свога гостољубља и примјерног живота. Ту, у тој кући о Николудине, на дан славе, дође озлојашени зликовац Илијаз Лакота, наоружан до зуба, па пошто га добро угосте, отпочне приговарати сељацима за Лазарову кћер како је лијена и створена за Турчина. Много и много мука имали су сељаци док су га склонили да не учини свој гадни план. Но он се није тога оканно. Отисао је карак даље и почео да пријети. Сиромаш Лазар у пужди обрати се за помоћ вјештим грађанима у Сјеници, те сви покрену његову тужбу својом заузимљивошћу код овлашће, за то нарочито одређене комисије из Скопља, те по саслушању тих и других тужби против поменутог Илијаза пријеваром га домаме и одмах ступају у затвор, гдје сад пландује и кроји план по изласку из затвора. Том приликом, за вријеме боравка комисије, народ је отворено жигосао неловљиво држање ове ућумата према свему што је српско а одао хвалу и признање једино жандармериском одјељењу, гдје се налазе људи а на челу са овд. бим-башом и јузбаном, који истински гледају да на дјелу изведу уставна начела у погледу равноправности и једнакости. За све ово, народ је навео масу примјера за која ће, надамо се, суд повести истрагу и бар донекле повратити вјеру у правичност ове ућумата.

Сад, пак долази нешто, што је најкарактеристичније по моралну страну овлашћених муслимана. Чим су чули шта смо ми учинили, почели су купити потписе против жандармериског одјељења, као да једино оно кочи наредак и сје раздор у народу а хвали све чиновнике осталог ућумата. Кад се узме у обзир, да је све чиновништво овд. ућумата излиферовала овлашћена турска подугимназија, а само познати дјо нашта више свршила, која се по квалитету изнесеног знања из ње не да упоредити ни са нашом основном школом, онда ће појмљиво бити за свакога, са којом дозом знања ти вајни представници „једнакости“ и „слободе“ могу импоновати до фанатизма затуцаној мухамеданској маси. Један, и то врло познати дјо, школованих муслимана а иначе умеренији конзервативни сматрају да је све зло у самом систему државне управе, коју треба уздићи на либералнијем основу, али никако не дозволити представнички систем у праву смислу те рјечи. Маса народна се, међутим, из основа противна и садашњем државном организму и само је питање будућности и то врло скоро, па да се и овога, за њих неспосног младотурског режима ослободе, те да тако добију одређене руке за личним разрачунавањем. Са оваким назорима, изузорно је и вероватно у какву стајну будућност нашег народа а ко је из ближа пратио развој догађаја у Турској, пеће га изненадити на више, да ће у скорој будућности настати права анархија, гдје ће бити право у рукама онога ко је јачи.

Мисли

Најбољи је онај свијет што га човек сам себи ствара.

и слободу, са данашњом раскошном и потлаченом Пољском.

— Тако је, одговорих јој и јаво утри-зних доњу уснују, да бих уставно осмислих који ме салети, кад чух њено тумачење мог затонетог одговора.

— А сад могу ли знати ваше име и ваше поријекло, кад сте ви дошли моје, — ухватила је.

— Ја сам Италијанка, а име ми је Марија — одговори она и настави: — Е, тако вам је то! Нешто судбина а нешто злоба људска мислија чини живот несрећан!

— Садим се докледе с вама, госпоњице, али онет ја мислим, да сте и ми сами у неколико новати наше среће. Живот сам по себи ништа је добар ни рђав, већ овакав како га сами схватимо. Али ја бих вас молио, да оставимо на страну философију живота, прошлост и даљеку будућност, па да се осврнемо на садашњост и да видимо има ли могућности да ми ноћас схватимо живот дивним и ближим з. Ј. да проведемо ноћ што пријатније?

— Како то? Ја вас не разумијем!

— Тако, да је проведемо у веселу, срећну и забавну. — одговорих јој смјешећи се.

— О, ви сте нагли! — рече она.

— Истина је, госпоњице, несрећно је једна од мојих највећих мана. Но, ипак ја мислим да несрећност не може бити преривајући погрешна.

Многи нападају на неки рад не зато што им се не допада него само зато што то они нису учинили или што проистиче од оног који им се не допада.

Имеђу моде и будалаштине нема стварне разлике; зависи само како се на неку ствар гледа: ако има присталица, онда се јести модом, ако за њом нико не пристаје, онда је будалаштина.

Неправда је међу људима најчвршћа стона.

Стеђа није велика вештина, него је права вештина сачувати тековину. Што се годинама марљиво прикупљало, за минут се може растурити.

Валси

По листовима

Прилике у Хрватској.

Садање прилике у Хрватској и Славонији и „Novosti“ пртају овако:

„У Хрватској је сада извизмно стање. Новине се пишете, новинари прогоне, бавиши народни заступници зову пред суд и затварају с необичном брзином. Прине два дана издана је у Загребу политичка наредба, с којом се забрањује сакупљање народа и парађење, да се куће већ у сутон закључавају. Јавне скупштине већ се од дуго времена не дозвољавају. Сад се ето и предавања на свечаним преговорима и прилике семестар на овој високој школи прине реда завршнице.“

После тога се питају зашто је све то тако и долази до закључка, да свега тога не би било да се тачно врше прописани закони и онда вели:

„Свечаним грађани извршили су своју дужност. Социјални демократи су доказали, да су приправни борити се за законита права Хрватске, а од њих се није дучало ни остало радничког главнога града.“

Сада треба поћи корак даље! Ред је на изборницама главног града, на изборним грађанима. Треба наине саставити депутацију од најмање 300 загребачких посланика, трговаца и обртника, која ће отићи к преузи, т. бану Гувају, и од њега захтевати, нека уклони све, што уређеним односијима смета, нека уведе што важе закона. Бан нека се у свему држи закона и одреди својим органима, нека закон и само закон врше!“

Као да бан, да хоће, не би и без тога могао да уведе законитост у земљи!

Српство

Избори у Србији. Како се Србија налази отег пред изборима, то су агитације тамо у највећем јеку и велико је интересовање какви ће резултати бити, јер се многи надају да може доћи и до побједе опозиције. Све ће зависити од учешћа бирача. Посљедњих избора 1908. г. било је велико учешће на изборима, јер је од 574.851 бирача, гласало 402.684, а уздржало се од учешћа у изборима само 172.167 бирача. Ових избора број правних гласача изићиће око 620.000. Занимљиво је, како су расли и падали пред-

ставници странака у Народној Скупштини: Године 1903. изабрано је за Народну Скупштину: 75 радикала, 66 самосталаца, 17 народњака, 1 напредњак и 1 социјалиста. Године 1905. дошло је у Скупштину 55 радикала, 81 самосталац, (изборе су они вршили), 17 народњака, 4 напредњака, 2 социјалиста и 1 селачке слоге. Године 1906. изабрано је: 91 радикал, 47 самосталаца, 16 народњака, 5 напредњака и 1 социјалиста. Године 1908. изабрано је: 84 старих радикала, 48 самосталаца, 20 народњака, 7 напредњака и 1 социјалиста. Старији радикали су раније најло падали, али затим су најло порасли. Сад су опет почели да падају.

Искључен из странке. Један од истакнутих и утицајних радикала, Коста Борисављевић, искључен је из старе радикалне странке. Њега су искључили зато што се његово држање у Скупштини није допадало онима, који овом странком сада управљају. Зато ће се он сада при изборима засебно кандидовати и има изгледа да ће поново ући у Скупштину, чији је један од најистакнутијих чланова.

Словенство

Састав хрватске правне терминологије. У послије вријеме је у хрватским правничким круговима настао покрет, који иде за тим, да досадашњу нејединствену правну терминологију и према томе и цијели куријални стил прочисти у духу језика, изабаци многе и многе језичке нагрде (које су се увекле приликом првих превода аустриских закона) да се уведе јединствени назив. У Правничком Друштву то је питање било чешће претресањо, а и пијаче у јавности, која се оправдано тужила. Одбор Правничког Друштва коначно је одлучио, да то питање преузме он у ријешење, као једини стручни фактор на је изабран у крину друштва посебно одбор за састав правне терминологије. Члану одбора, дру Милану Груберу, који је о тој ствари и предавао на једној месечној скупштини, поверено је, да да израти нацрт, према начелима, што их је изакон сестрине дебате са малим модификацијима прихватио одбор. Чим буде неколико првих слова хрватске правне терминологије готово, одбор ће их потврди свесрпном испитивању и онда их представити редом у штампу. Овај рад „Правничког Друштва“ наћи ће без сумње на јавности одзив у хрватском правничком кругу, али крајње је вријеме било да се и то једином уреди, јер је правна терминологија у Хрватској за постојећих служила. Па и поред свега тога многи наши „високоучени“ чак су је и у нас увлачили! Ето им сад шамара!

Изгреди на спроводу. У Прагу је дошло до изгреди код сировода 18-годишње чешке глумице Рите Ендерс, која се убила из револвера на улици. Кад је пратица изашла из канелине упрла је нека жена прстом на једнога уред. „Гласа Народа“ и рекао, да је он крив што се Ендерсова убила. Макар је он изјавио, да он није Ендерсову ни познавао, навалило је на њега око 200 жена и стало бијесно по њему ударати. Полиција је морала посредовати да саблазни учини крај. Међутим у писму, које је Ендерсова за собом оста-

— Ја ћу се постарати, госпођице, да вам наше познаниство буде што пријатније.

— Е па добро — рече она — хајдемо!

Устадох одмах и ми се упутисмо лагано, разговарајући све живље, интимније и запознатије. За пријеме нашег глећања поставио сасвим блиски један другом и кад уђосмо у неке забаченије улице продужисмо пут руку под руку.

— У којој улици станујете? — упита ме она одједном.

— У улици Савануз, одговорих.

— То је код Сирка? — рече она.

— Јест, код Сирка, госпођице.

— Е па ми можемо стићи онамо и другим путем? Имам да се јавим једној другарици.

— Врло добро, мени је све једно, — одговорих.

Пођосмо даље улицом, чијег се имена ја не сјећам, и кад стигисмо пред неку кућу, која сауштиница стаде и, окренувши се, пут једног прозора на трећем спрату, повика:

— Луиза!

На њен глас појави се на прозору женско лице.

— Што ћеш? — упита она.

— Како се осјећаш? — запита Марипа.

— Добро, а ко је то с тобом?

— Један господин: можемо ли тамо?

— Можете! — чу се одговор, а непознате несташе с прозора.

зид, као повод самоубиству назначује да јој је живот омрзео и да неће да живи без своје пријатељице глумице Кориве, која је прије тога себи живот одузела.

Бугари противу комитета. Редакције бугарских листова у Турској „Право“, „Вести“ и „Искра“, образовале су централни изборни комитет. Три посланика Далчев, Павлов, Влахов, као заинтересовани, нијесу ушли у састав овог „Централног Изборног Комитета“ ма да раде с њиме споразумно. Присталице Дорева и Санданског живо критикују иницијативу бугарских новинара. „Право“ је штампало оштар позив на бугарски народ, да заједнички изађе на изборе са народом против комитета. „Право“ публикује такођер и детаљан програм уједињених Бугара. Редакције, као „Ц. Н. К.“ имаће своје представништво у Цариграду, које ће водити преговоре са свима опозиционим групама и мањинама, које су на истом терену: противу младотурског одбора „Јединства и напретка“!

Свесловенски новинарски конгрес. На сједници одбора свесловенског новинарског савеза закључено је да се једнакост свесловенски новинарски конгрес мјесто у Загребу држи у Прагу у исто вријеме са свесловенским слетом.

Из Народа

† Лазар Ј. Шћепановић

Пишу нам из Загараца:

На само Срећење, у дубокој старости, представио се честити и добри старина, Лазар Јованов — Шћепановић. Рођен у оне дане, када је Црној Гори требало јунака, браниоца овога свега стјења, пок. Лазар се потпуно одужио и као човек и као ратник будући свагда, у оне бурне дане, готов с дијалом и ножем на мртвој стражи.

На Бојање брдо са Ђетком Јанковићем барактаром откинуо је приликом главу. Учествовао је у свима скоро преживијелим ратовима и свуда се одликовао као прави јунак. Откинуо је три непријатељске главе и трипут је био рањиван.

Послије себе није оставио мушкога порода. Приликом његовог тежког смрти, онако старом биле су му ријечи: „Стани, Турко, да се спиемо!“ Да, то су послије те ријечи 95-то годишњег Ђеда Лазара, то су рефлекси унутрашње борбе, која га још није оставила ни при смртном ризи, када се опраштају са свијетом и Наполеоном и Суваровом.

Његово јунаштво и живот уоштите као човека и јунака оцртао је дијављеним говором г. Бл. Ц. Раковић, поручник, завршујући:

„На домаку твога гроба камо итеп проливамо сузу жалостицу и спустајући твоје измучено тијело у вјечну кућу, кличемо: Пођи збогом, Ђеде Лазаре, и кажи јунацима твога времена, да мирно почива нож у корине, док не куцне час, да цикне пушка и звекне ханџар Србину за ослобођење, зашта сте ви живот давали Пођи, збогом, јуначка и честита старино, вјечан ти помен међу нама и лака грудиа црногорске земље, коју си жарко љубио. Амин!“

Б. Б.

— Хајдемо, часком горе, па ћемо онда код вас. — рече моја другарица.

— Добро, одговорих, — и једно за другим стасмо се пењати уз стеновице.

— Сад ћете видјети необичну љепотицу, — рече ми Марипа.

— Драго ми је, — одговорих и у тим ријечима стигосмо до улаза у собу непознате љепотине.

Уђосмо унутра. Ту спазим гдје сједи на једној постељи плавуша необичне љепоте. Она бијаше обучена у лаку кућну хаљину.

Дуга и бујна плава коса просула се по бијелим и пријамљивим раменима. Њене малене пожитке, на којима бијаху лаке пампаге, вписаху немарно низ постељу, на којој сјеђаше. Из њених плавих и доброћудних очију обви ме један благи и дивни дјетињски поглед, који потресе моје срце.

— О, заиста — рекох мојој сауштиници, — ово је најљепша жена, што је до данас видјех!

На моје ријечи одговори лијена жена гуњним осмијехом, који предаше преко њених усана.

— Ха! ха! ха! — одјекну глас Марипе.

— Значи дакле да су Њемине љепше од постојеће дјете дивне Италије?!

— Не, ја то не кажем, јер ми нијесу добро познате ни једне ни друге, али ако ћемо да говоримо искрено, ово је по моме мишљењу, чини ми се . . . изгледа ми . . . најљепша жена, што сам до сад срдио у животу . . .

Кратке вијести

Немачки парламенат. За председника њемачког парламента на мјесто Шпана, који је дао оставку, изабран је напредњак Кемф, а за другог потпредседника мјесто националног либерала Паиша, изабран је напредњак Дове. Социјални демократа Шаддеман остаје први потпредседник.

Чешко-њемачки спор. Неки чешки листови јављају, да су чешко-њемачки преговори ради споразума ступили у такав стадиј, да има наде у повољно ријешење спора или бар, да ће се наћи *modus vivendi* између чешких и њемачких посланика.

Критско питање. Русија је предложила, да представници заједничких сила из Криту ступе у преговоре с револуционарним критским одбором о ријешењу критског питања. Остале су силе на то пристаје, јер има наде, да ће се на тај начин моћи склопити компромис с Крићанима, да не знају, како су закључили, своје нар. посланике у критску комору.

Реформе у Македонији. Турска влада намјерава да реорганизује и поача страже у македонском вилајету, да уреди њихов однос према грађанским властима, да изгради нове путове, да пружи нове потребе Арбанасима и подигне нове школе.

Португал тражи зајам. Републиканска влада намјерава да склопи зајам у иностранству, да побољша стање својих колонија. У Лондону нијесу вољни да даду тај зајам а ни у Паризу, јер се држи, да би новац служио у друге политичке сврхе и у оштите је финансијско стање Португала врло рђаво, те је ризишно да је кредитирају.

Кинеска република. Јуаникај је изабран јединогласно за привременог председника кинеске републике. У кинеским посланствима на страни прослављено је свечано проглашење републике и истакнута републиканска застава.

Нова војска за Триполис. „Аванти“ јавља, да су све припреме за експедицију новог збора од 40.000 момака на бојно поље довршене. Укрцавање је већ отпочело.

Састанак трију царева. Из Петрограда стиге важна политичка вијест о предстојећем састанку трију царева, што би се имало обавити за вријеме боравка руског цара у Дармштату. Повод овом је изванредно срдчан пријем рускога великога кнеза Андрије у Бечу. На свом путу у Дармштат доћи ће руска царска породица на аустријско земљиште те посјетити аустријског цара. Он ће вратити посјету у Фридбергу у Хесенској, гдје ће у то доба боравити и њемачки цар Вилхем.

Кинеска република. У едикту, којим се кинеска царича-удова одриче престола, изјављује, да је с обзиром на републиканско расположење народа одлучила предати читаву државну власт народу и повући се с политичког поља. Један кинески државник изјавио је, да револуционари имају приписати свој успјех једино жрјњи Кинеза прама Манџуовцима. Да постоји кинеска династија, не би се маса прикључила револуцији. Свакако је сада јединство Кине осигурано.

— И ви би сте више вољели немо дру-

тво, него моје?

— Па . . .

— Не, не, па, него речите искрено

што мислите!

— Заиста тако је! Њена је љепота и

свишне привлачна . . .

— Ха! ха! ха! — одјекну глас Тази-

јанке. — У осталом нама припада «слобода

којом се служите».

— Шта би сте на ово рекли ви, госпођице?

— упитах плавину.

— Ништа, — одговори она, и један зачуђе-

ни, уштити послед бања на своју другарицу.

— Знате ли ви њемачки? — упита ме

од једном Марипа.

— Не знам, — одговорих.

— Ни мало?

— Ама баш ни мало!

— Онда извините, што ћемо проговорити

неколико ријечи на језику, за вас непознатом.

— Изволите, то мене не вријеђа.

Оне отпочеше свој разговор њемачки. Нијесам могао разумјети о чему се говори, али по гестовима увидио сам, да се води нека препарца и примјетих да Луиза одбијаше неки приједлог. Послије подужег разговора Луиза подиже гласно очи к небу и дубок уздах подиже јој гојна и дивотна прса, Марипа пак окрену се пут мене и рече ми смијешна се:

(Свршиће се)

па једино још треба финансијска потпора индустријалца. Јуаншанка је издао манифест, у којем се назива опшномоћни организатор републике, те налаже чиновништву, да и надаље врши своју дужност.

Галички сабор. И поред опструкције русинских посланика ријешен је у галичком сабору буџетски провизориј, те је заседање одложено.

Нове банке од 100 круна. Из Беча јављају да ће се ускоро ставити у промет нове банке од сто круна, а старе ће се прописаним путем повући из промета. Главни је разлог овој промјени у првом реду то, што се налази у промету велика количина лажног новца од сто круна. Једна је страна већ готова, па се још има одлучити о другој страни.

Борба против порнографије. У Паризу ће се држати за вријеме од 5. до 7. марта конгрес против порнографије, коме ће председавати сенатор Рене Беранже. На дневном реду налазе се дебате о деморализацији младежи криминалном литературом и о неморалу на позорници.

Дневник

Отпутовао из Петрограда. Његово Величанство Краљ отпутовао је из Петрограда у суботу по подне. Краљ путује преко Берлина, гдје се ради одмора задржао два дана. Из Берлина је Његово Величанство Краљ наставио у Најстрелиц код родитеља Њеног Краља. Височанства Књагиње Милице.

Лако оболио. Г. д-р Томановић, председник Краљ. Владе, ушљед нахладе по љекарском савјету не напушта своју собу.

Вратио се с одсуства. Г. гроф де Салис, енглески посланик на Цетињу, вратио се с дужег одсуства.

Вратио се. Г. Михаил Поповић, ађутант Њ. В. Краља, који је пратио Њено Краљ. Височанство Нашљедницу до Млетака, вратио се отуда ономад на Цетиње.

Умро Ерентал. Умро је гроф Ерентал, аустро-угарски министар иностраних дјела. Смрт његова велики је губитак за сусједну монархију. Овај је својом одлучношћу и способношћу привредио двије дивне српске покрајине, присајединиши их хабсбуршкој круни. За вријеме бурне анексионе кризе, која је била запалила оправданим гњевом сав српски народ и готово сву Европу узнемиривала, Ерентал је успио да извуче Аустро-Угарску из толике опасности, у каквој одавно није била. Нешто лукавством и препреденошћу, нешто хитрином и одлучношћу потукао је једног за другим своје моћне противнике. И кад је с њима свршио дипломатску битку, лако му је било шчепати за врат мале, којих се анексија највише и тицала. Својом дипломатском стратегијом дао је наук и противницима. Показао је, како се једно читаво краљевство може отети без капи крви. И ако и сама помисао на његово име дубоко вријеђа незалијечене ране, ипак његове умне способности заслужују признање.

За његова наслједника именован је бивши аустро-угарски посланик у Петрограду, гроф Бертолд.

Забава Цетињске Читаонице. У суботу у вече била је у Зетском Дому забава Цетињске Читаонице, која је испалила врло живо. Забава је била обично посјећена. Сва мјеста била су заузета тако, да се у дворану није могло ући. Забаву је својом посјетом удостојио и покровитељ Читаонице Њ. Краљ. В. Књаз Мирко са Њ. Краљ. В. Књазином Наталијом и извојно играчку да отвори. Бифе је био уређен у сали Читаонице, а дворана је била свадискићена разним украсима. Програм забаве је био велики и разноврсан, али због краткоће времена судјеловачи нијесу били у могућ-

ности да се припреме за прецизно извођење концертног дијела, у коме је било гуслање, соло-пјевање, декламовање и приказивање слике из сеоског живота „Моравке“, као и двије кинематографске слике. Играчка је текла у великом расположењу и трајала је дубоко у ноћ, па се весеље пренијело доцније и у сам бифе.

Санитетска комисија. Г. Марко Ђукановић, министар унутрашњих дјела, сазвао је комисију састављену од првих наших љекара, којима је ставио у задатак да уз припомоћ једнога правника израде санитетско-полицијски правилник за нашу земљу. По томе правилнику обавезно ће се управљати полицијско-санитетске власти по цијелој земљи у чувању народног здравља. С обзиром на опасне заразне болести, које смо имали прошле године, а које би се могле поновити и ове, корак г. министра унутрашњих дјела сасвим је умјесан.

Изгубљено псето. Прије пет до шест дана изгубљено је мало псета, сасвијем црно, власасти длаке својина Њ. Краљ. В. Књаза Мирка. Ко га буде нашао, моли се да га донесе, зашта ће добити добру награду. Исто се тако моле и они који буду што о њему дознали да јаве гдје се налази.

Нема представа. Како је ово прва недјеља поста, то у позоришту цијеле недјеље неће бити никакве представа, као што нема ни других јавних забава.

Добротвор Књижевне Задруге. За члана добротвора Српске Књижевне Задруге уписао се г. протојереј Раде Хајдуковић и непосредно задрузи у Биоград упутио крајем прошле године цио добротворски улог од 150 пернера. Ако стогодишњи стари прото и не види више сам да чита, читаће му унуци одабрана дјела, која ће њима дио напјева чинити, те свакојак ли је један примјер ово потпомагање српске књижевности.

Једна умјесна наредба. Управа општине вароши Цетиња издала је наредбу, да нико не смије држати свинје у вароши Цетињу, Медовини, Богданову Крају, Грудн и Доњем пољу осим на 1 километар даљине од поменутих мјеста. Према томе мораће свако ко има свинја до 15. ов. м. да их уклони како не би био строго кажњен. Ова наредба општинска је врло умјесна, корисна и у интересу грађанства, па се за то с правом очекују, да ће јој свако у сусрет изаћи.

Вријеме. Послије ведрих и сунчаних дана, који су наговјештавали наступање прољећа, јуче ујутру освенуло је кишовито вријеме. Јуче је био туробан дан. Магла је била притисла Цетиње и кишне капљице су с вријеме на вријеме промицале, док се послјеподне киша није излила. Данас се нешто изведрило, али ипак може ипак киша пасти.

Један изазват одговор

У бр. 3. овога листа од 7. прошлог мјесеца изишла је биљешка с питањем, је ли негда Никан Хајдук, или хајдук Никан, у Подгори (Црмници), постојао као „Хајдуковић или Страхинић“.

Радн писане ријечи, изишле као одговор, само данас још добро познате чињенице, не упуштају се ни у колико у доказивању ни за, ни против:

1. Маг који се налази у Цетињском музеју, о коме је већо ријечи, и који је Страхинић једино *погубио вијети* има написе: *Берета Хајдук* „Подгорица“, а овај Ђукановић био је отац Коле Хајдука, а *исти стрц* данас још *живога стогодишњег Прота Рада Хајдуковића*, седмог и најмлађег Кољина сина. Ако писане те биљешке, Страхинић, зашита Прота, откуд је њему био тај маг, он ће му причати, како му

је, поред осталог, и он пришао као заоставштина иза Нона Пера Хајдуковића, који није оставио мушког порода;

2. Нико живи у Подгори не зна, нити су старији казивали, да се тај Никан икако другаче икад звао, до *Никау Хајдук Страхинић* или, како се писцу биљешке мишље, *Хајдук Никан Страхинић*. Ту не треба доказивања; на против, по томе излази, да су данашњи Страхинић и Хајдуковић међу собом свјиди, ако се уопште они хоће да своје с овиме хајдуком, негда Страхинићом звањим, као што изгледа да хоће. А Страхинић и Хајдуковић, у Црмници, међу собом збиља јесу своји, и шта више као брате се: не жени се један од другејих и позивајући и дан данас једни друге нпр. у сватове, и то обавезно за „Бевара уз Беворку“, што писац Страхинић и сам добро зна.

Речена биљешка по томе, ако не би имала за циљ да забата три у здраву ногу, могла је лако изостати, а њену циљу требало је можда о чем другом писати, нпр. о презимену *Страхинић*, које и данас још занима нашу књижевност.

Хајдуковић — Којчић

Несреће у свијету

Село — умрло од глади. Из Петрограда јављају трагичну историју једног села, какве ни фантазија не може замислити. Такву историју може пружити само живот. Јавља се на име, да је становништво једног рибарског села на острву Нова Земља до последњег човека поумрло од глади. Неки трговац риба на велико из Архангелска населио је прије неколико година више рибарских породица у неки мали залив Нове Земље, да ту за њ лове. Међутим, рибари, који су кроз десет мјесеци били посве одијељени од осталог свијета, нијесу били довољно снабђени храном и кад је поменути трговац недавно послао онамо један пароброд, напали су читаво становништво села — мртво. Око колибина лежале су на све стране кости умрлих од глади. Једна мати држала је у загрљају дијете, кад ју је смрт стигла. И прошле године открила је једна експедиција на југоисточном дијелу Нове Земље трагове сличне трагедије.

Поплава у Португалу. Из свих крајева у Португалу се јавља о катастрофалним поплавама, а особито је угрожена покрајина Гвадиана. Град Митола сав је у води, док су и други градови већим дијелом поплавлени. Досад је до 50 000 људи без крова, а штета ушљед поплаве износи 20 милиона круна.

Посланик у опасности. Јављају из Петрограда, да је тамошњи аустро-угарски посланик гроф Турн-Васачиња, лебдио неки дан кратко вријеме у опасности. У њему наредбоме обавијешено дошито наведено је да је огроман медвед. Посланик није имао времена да испали пушку. Прегрени поручик Боватов у задњем је тренутку хитцем из револвера сасваки бијесно загре из земљом.

Изгорило велико стовариште. У Буенос-Аиресу у Аргентини изгорјело је највеће аргентинско стовариште дрва. Пожар је захватио и двије сусједне зграде, које су такође изгорјеле. Код изгарања рањено је више ватрогасача. Штета износи два милиона долара.

Штрајк угљенара у Европи. „West Gazette“ јавља, да су рударски савези укључили штрајк угљенара у читавој Европи.

Изгорела фабрика. У фабрици сукна породила се недавно ватра, која је сребром угашена. Дошле су та фабрика потпуно запалила и до темеља изгорјела. Уништено је све велика количина вуне и готовог сукна. Штета износи милион круна, али је све осигурано.

Убили учитеља. У школи Meath County у Енглеској бацио је осам ученика свога 27-годишња учитеља због врагања на под и тако дуго су по њему таварили и тукли, док није умро. Свих осам младих занковаца је ухапшено.

Разне вијести

Један интересант случај. Страни листови износе овај интересант случај: Рекорд у демантовању постигао је шеф поштанско-телеграфске станице у Севастопољу. Извјештај једног петроградског листа, телеграфско је сваке листу из Севастопоља, да је у Севастопољској пошти покрадено врло много поштанских укривања. Поштански шеф је одмах послао редакцији и истога листа телеграфски деманти: „Баш сад послати вам телеграм одвајше кореспондента је лажна вест о крађама у овдашњој пошти. Ако штатате истога телеграм, тражим, да њо за-

кону о штатни донесете и деманти ово вјести“. Тако штогод није се до сад никад догодило. Демантовати вјест, која још није ни штампана! Руски листови шаљају, како ова ствар стоји са чувањем тајне писама, односно телеграма, али заборавају да се тако што не би могло десити нијде само зато што ни у Аустрији, ни у Немачкој, ни у другим земљама такав телеграм шеф телеграфа не би ни отирао, него би га конфисковао. И док тако у „слободним“ земљама поступају, докле у тиранској Русији шеф станице не тражи закона злоупотребујући положај и прописе, него у правници!

Јагуар спасао живот. Кротитељница Морели у Лондону доживио је ових дана нешто, што се и у менаџеријама рјетко догађа. Било је то након представе. Један јагуар је већ у Бирмингхаму био немирна а за ове представе је био управо непослушан. Кротитељница му је хтејла за то дати малу лекцију. Једва је изтворила за собом врата кавеза, кад јагуар на њу скочи, сруши је на земљу и стане је гнати. Кротитељница гласно завиче а другови јој потрче са свих страна у помоћ. Али прије него ли су они могли да посредују догодило се нешто нечуено. „Паша“, љубимац кротитељнице, огромни јагуар, баци се једним скоком на нападача и загриве га за врат. Нападнути јагуар зајечи од бола и пусти кротитељницу, која се брзо извуче. „Паша“ је био куд и камо јачи од свакога противника и да их нијесу брзо раставили људи, „Паша“ би заклао онога другог јагуара, који се усудио да навали на господарицу.

Биљешник

На острву Кобеири у Шпанској има већ двадесет и два дана, да су чувари одаштање куле светиље без никакве везе са осталим свијетом ради ужасних олуја. Бојазан је, да су умрли од глади.

Неки дан је пливач Ферн из Вероне препливао за онкладу Канал Гранде од моста Риалто до трга Св. Марка, 1800 метара за један сат. Грађанство му је приредило одушевљене овације.

Белгиска краљица Јелисавета оболела је оболела.

Папа је забранио свим црквеним достојанственицима и свештеницима, да посјећују забаве и играчке, на које долазе даме деколтоване.

Из Угарске јављају, да се на Дунаву нагомилало силан лед, да пријети озбиљна опасност од поплаве, која је већ почела.

„Биржевица Вједомости“ јављају, да је руски посланик у Техерану добио отпуст из службе.

Продају се: 12 акција Никшићке Штедионице, 8 Подгоричке и 6 Црногорске Банке. Све носе дивиденду. Цијена данашња њихова вриједност. Упитати Уредништво овога листа.

Цетиње, 8. фебруара 1912.
Р. 27. бр. 6. 13

НА ЗНАЊЕ

Петна редовна Главна Скупштина Никшићког Трговачког Акционарског Друштва није се могла 5. ов. м. одржати услед недовољног броја присутних акционара те је иста по чл. 46 правила одложена за 12 фебруара ов. год.

Ова ће Скупштина решавати пуноважно по већ објављеном дневном реду са онолико акционара колико их буде присутно.

Никшић, 6. фебруара 1912.

Никшићко Трговачко Акционарно Друштво
Председник Мило Томашевић
Р. 63. Број 5. 1-1

Пл. број 4. 2—50